

Javaslatok a 2-18 NAGYKUNSAÉG alegységet érintő intézkedésekre

Vízfolyások, állóvizek és felszín alatti vizek állapotának javítása

Kun Csaba
(KSK Mérnöki Vállalkozási Iroda Kft.)

"Vízgyűjtő-gazdálkodási tervek készítése" (KEOP-2.5.0/A)

2-18 NAGYKUNSÁG alegység

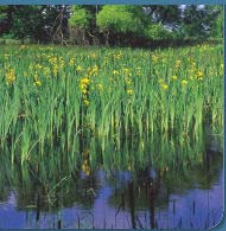
- Kistájak: - Közép-tiszai ártér (Hevesi-ártér, Szolnoki-ártér)
- Nagy-kunság (Tiszafüred-Kunhegyesi-sík, Szolnok-Túri sík, Tiszazug)

2-18 alegység vizei /1

(felszíni és felszín alatti víztestek)

Vízfolyás víztestek:

- Harangzugi-I. csatorna
- Kakat-csatorna
- Karcagi-I. csatorna
- Mirhó-Gyolcsi-csatorna
- Nagyfoki-I. csatorna
- Nagykunsági-főcsatorna
- Nagykunsági-főcsatorna keleti ág
- Német-ér

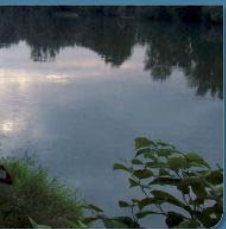
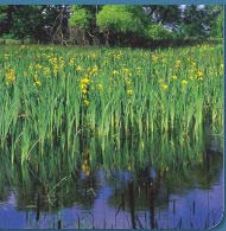

2-18 alegység vizei /2

(felszíni és felszín alatti víztestek)

Vízfolyás víztestek (folytatás):

- NK-III-2. öntözőcsatorna
- Szajoli-I. csatorna (Tinóka-ér)
- Tisza Kiskörétől Hármas-Köröségig
- Tiszabői-csatorna
- Tiszaderzsi-csatorna
- Tiszafüredi öntöző-főcsatorna
- Villogó-csatorna
- Tisza Tiszabábolnától Kisköréig

2-18 alegység vizei /3

(felszíni és felszín alatti víztestek)

Állóvíz víztestek:

- Alcsi Holt-Tisza
- Cibakházi Holt-Tisza
- Cserőközi Holt-Tisza
- Fegyverneki Holt-Tisza
- Gyova-Mámai Holt-Tisza
- Halásztelek-Túrtő-Harcsás Holt-Körös
- Szajoli Holt-Tisza
- Tisza-tó – Abádszalóki-öböl
- Tisza-tó – Poroszlói-medence
- Tisza-tó – Sarudi-medence
- Tisza-tó – Tiszavalki-medence
- Tiszaugi Holt-Tisza

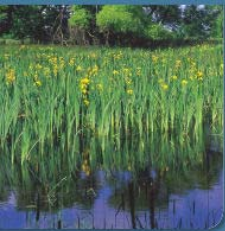

2-18 alegység vizei /4

(felszíni és felszín alatti víztestek)

Állóvíz víztestek (folytatás):

- Demcsák halastó
- Ecsefalvi halastavak
- Kecskeri-tározó
- Kengyeli halastó
- Kolbaszéki halastó
- Kunhegyesi halastó
- Magyarkai halastó
- Martfői halastó
- Sóskúti halastó
- Telekhalmi halastavak
- Tiszaszentimrei halastavak
- Túrkevei halastó
- X. tározó

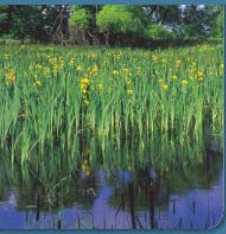

2-18 alegység vizei /5

(felszíni és felszín alatti víztestek)

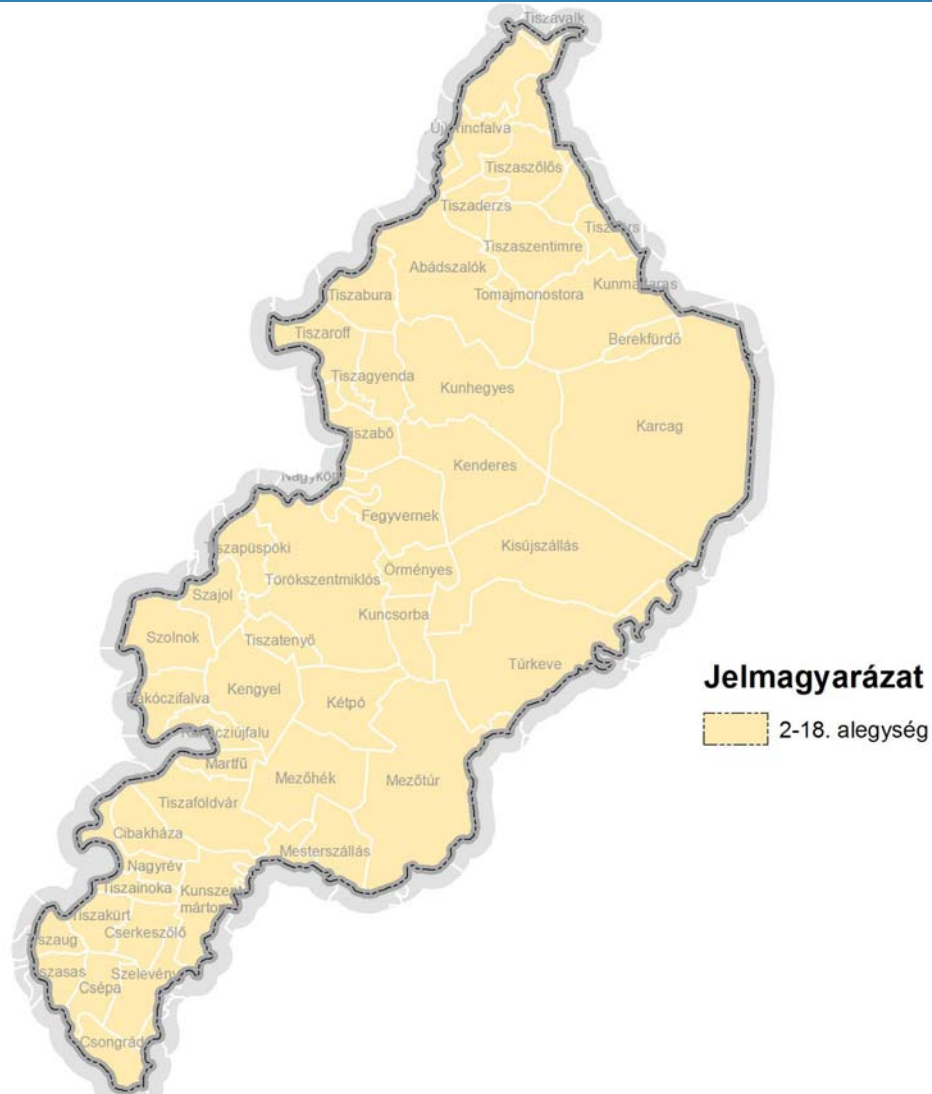
Felszín alatti víztestek:

- Dél-Alföld (porózus termál)
- Észak-Alföld (porózus termál)
- Délkelet-Alföld (porózus termál)
- Jászság, Nagykunság (porózus)
- Duna-Tisza-köze, Közép-Tisza-völgy (porózus)
- Jászság, Nagykunság (sekély porózus)
- Duna-Tisza-köze, Közép-Tisza-völgy (sekély porózus)

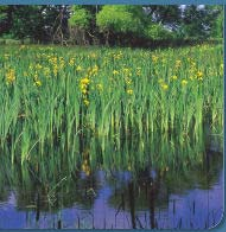
2-18 alegység

(felszín alatti víztestek térképe)

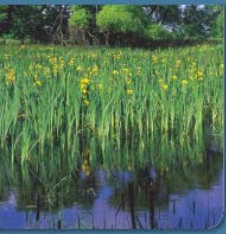
2-18 alegység

(felszín alatti víztestek térképe)

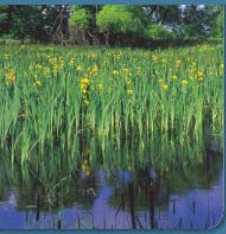
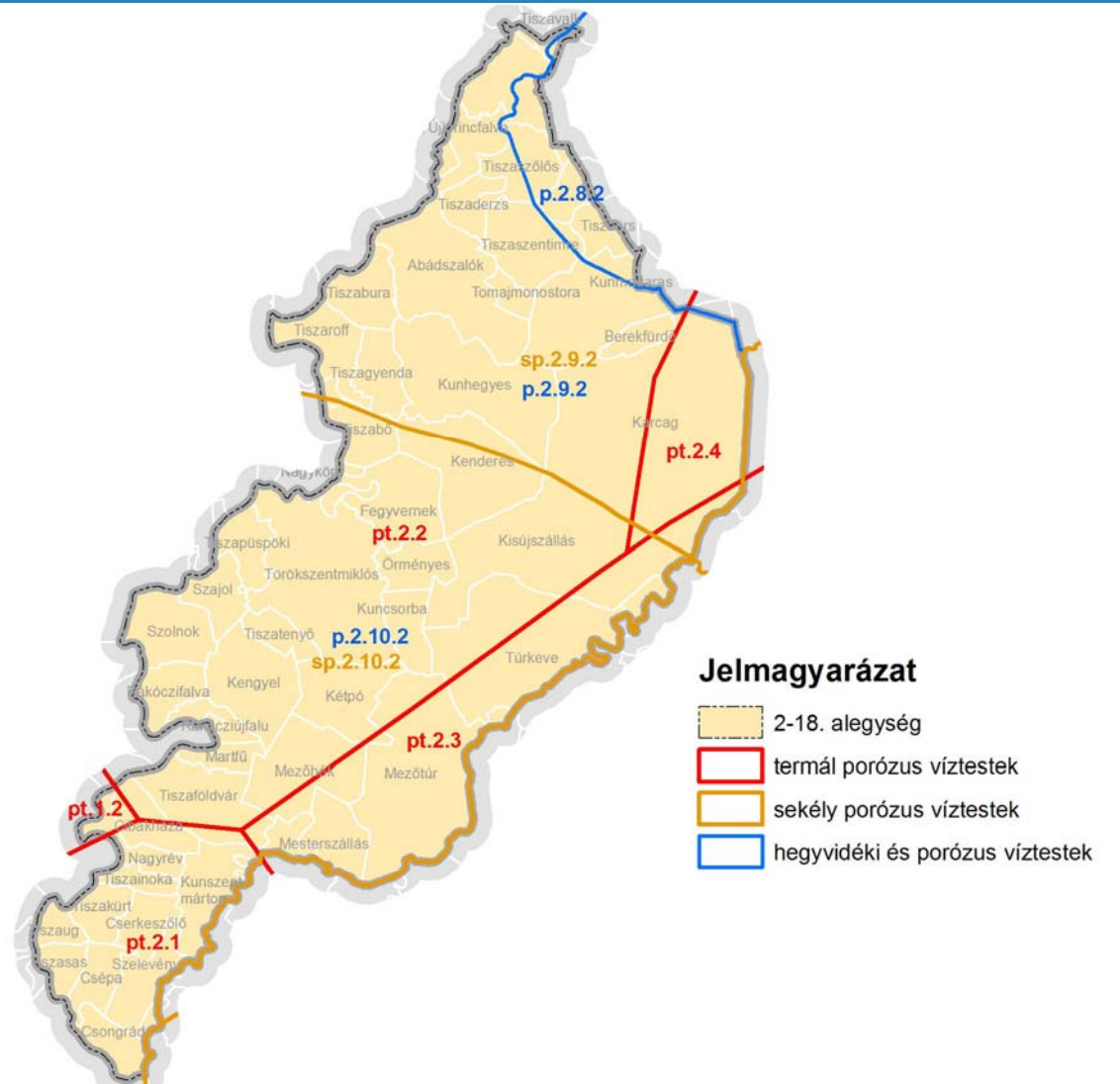
2-18 alegység

(felszín alatti víztestek térképe)

2-18 alegység

(felszín alatti víztestek térképe)

Jelentős vízgazdálkodási problémák/1

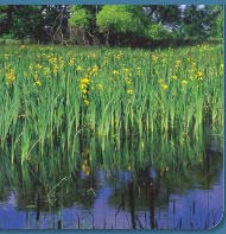
Vízfolyások

1. Vízfolyások szabályozottsága

- Rendezett mederforma (9 db víztest)
- Nem fenntartó kotrás, növényirtás (8 db víztest)
- Belvízelvezetés, öntözés (vízjárás) (9 db víztest)
- Hosszirányú szabályozottság (árvíz- és belvízvédelem) (9 db víztest)
- A Tisza folyó és hullámterének feliszapolódása

2. Tápanyag és szervesanyag terhelés

- Mezőgazdasági diffúz szennyezés a vízgyűjtőn (6 db víztest)
- Tisztított kommunális szennyvízbevezetés (6 db víztest)

Jelentős vízgazdálkodási problémák/2

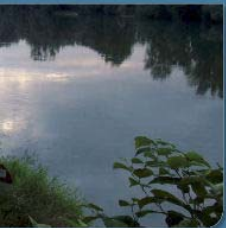
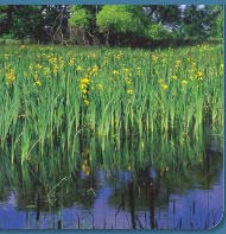
Állóvizek

1. Állóvizek szabályozottsága

- Parti zonáció hiányos (12 db víztest)
- Ismétlődő nyári vízkészlet problémák (3 db víztest)
- Partvédelem, nem megfelelő növényzet (3 db víztest)

2. Tápanyag és szervesanyag terhelés

- Belterületi csapadékvíz bevezetés (11 db víztest)
- Szennyezett üledék, belső terhelés (11 db víztest)
- Bel- és külterületi üdülőterületi diffúz szennyezés (8 db víztest)
- Halászati, horgászati tevékenységből adódó tápanyagterhelés (7 db víztest)

Jelentős vízgazdálkodási problémák/3

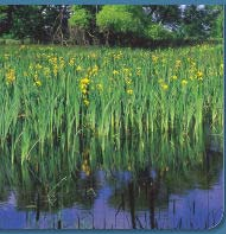
Felszín alatti vizek

1. Mennyiségi problémák

- Dél-Alföld és Észak-Alföld (porózus termál)
(közvetlen vízkivételek, korábbi vízkivételek maradék hatása)
- Duna-Tisza köze, Közép-Tisza-völgy (porózus)
(közvetlen vízkivétel)

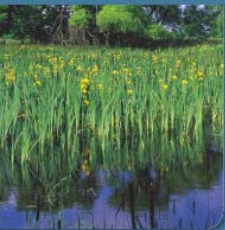
2. Egyéb szennyezések

- (természetes eredetű ivóvíz-minőség problémák)
- arzén, ammónium, vas, mangán, bór, gáz

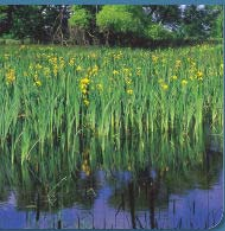

Erősen módosított és mesterséges víztestek /1

Víztestek	Módosítottság/létrehozás oka
1) erősen módosított	
Harangzugi-I. csatorna	Belvízvédelem, vízbevezetés
Kakat-csatorna	Belvízvédelem, öntözővíz biztosítás
Karcagi-I. csatorna	Belvízvédelem, vízbevezetés
Mirhó-Gyolcsi-csatorna	Belvízvédelem, vízbevezetés, öntözővíz bizt.
Nagyfoki-I. csatorna	Belvízvédelem, vízbevezetés
Szajoli-I. csatorna	Belvízvédelem, vízbevezetés
Tisza Tiszabábolnától Kisköréig	Vízenergia termelés, öntözővíz biztosítás, üdülés és rekreáció, árvízvédelem
Tiszabői-csatorna	Hosszirányú szabályozottság, belvízvédelem
Tiszaderzsi-csatorna	Hosszirányú szabályozottság, belvízvédelem, vízbevezetés
Villogó-csatorna	Hosszirányú szabályozottság, belvízvédelem, vízbevezetés, öntözővíz biztosítás
Tisza-tó Abádszalóki-öböl	Üdülés és rekreáció

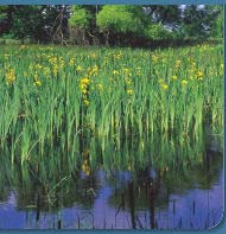
Erősen módosított és mesterséges víztestek /2

Víztestek	Módosítottság/létrehozás oka
2) bizonytalan, hogy erősen módosítottá nyilvánítsák-e	
Tisza Kiskörétől Hármas-Köröségig	Árvízvédelem (mentett oldali holtágak vízpótlását meg kell oldani)
3) mesterséges víztestek	
Nagykunsági-főcsatorna	Öntözővíz biztosítása
Nagykunsági-főcsatorna keleti ág	Öntözővíz biztosítása
Német-ér	Belvízvédelem, öntözővíz biztosítása
NK-III-2. öntözőcsatorna	Öntözővíz biztosítása
Tiszafüredi öntöző-főcsatorna	Öntözővíz biztosítása
Demcsák halastó	Gazdasági haszon
Ecsefalvi halastavak	Gazdasági haszon
Kecskeri-tározó	Belvíztározás, öntözővíz biztosítás, gazdasági haszon

Erősen módosított és mesterséges víztestek /3

Víztestek	Módosítottság/létrehozás oka
3) mesterséges víztestek (folyt.)	
Kengyeli halastó	Gazdasági haszon
Kolbaszéki halastó	Gazdasági haszon
Kunhegyesi halastó	Gazdasági haszon
Magyarkai halastó	Gazdasági haszon
Martfői halastó	Gazdasági haszon
Tiszaszentimrei halastó	Gazdasági haszon
Sóskúti halastó	Gazdasági haszon
Telekhalmi halastavak	Gazdasági haszon
Túrkevei halastó	Gazdasági haszon
X. tározó	Belvíztározás, gazdasági haszon

A vizek állapota jelenleg

Vízfolyások - összesen 16 db

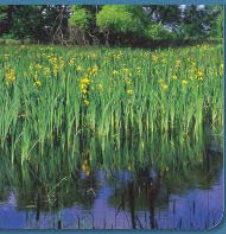
Ebből 1 jó, 8 nem jó, 7 adathiány miatt nem dönthető el

Állóvizek – összesen 26 db

Ebből 2 jó, 11 nem jó, 13 adathiány miatt nem dönthető el

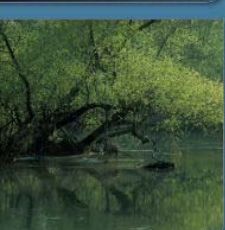
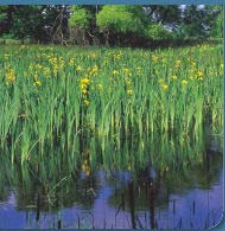
Felszín alatti vizek – összesen 7 db

Ebből 3 jó, 2 nem jó, 2 állapota bizonytalan

Célkitűzések és mentességek

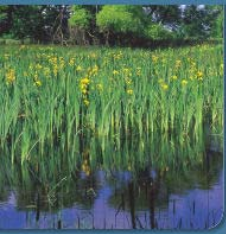
	Jó állapot/ potenciál elérése		
	2015-ig (%)	2021-ig (%)	2027-ig vagy később (%)
<u>Vízfolyások és állóvizek:</u>	7 (3 db)	62 (26 db)	31 (13 db)
Természetes	5 (2 db)	26 (11 db)	-
Mesterséges	-	31 (13 db)	12 (5 db)
Erősen módosított	2 (1 db)	5 (2 db)	19 (8 db)
<u>Felszín alatti vizek:</u>	43 (3 db)	43 (3 db)	14 (1 db)

2015 utáni határidők és enyhébb célkitűzések okai

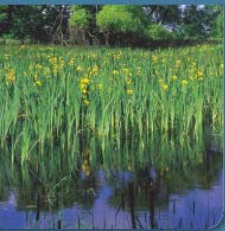
Időbeni mentességek főbb okai:

- Aránytalanul magas gazdasági terhek, megfizethetőségi, finanszírozási problémák (minden derogációval érintett felszíni és felszín alatti víztest esetében, kivétel a Dél-Alföld porózus termál víztest)
- Nem ismert a kedvezőtlen hatás oka (Duna-Tisza köze-Közép-Tisza-völgy porózus és sekély porózus víztestek)
- Műszaki megvalósítás időigénye vagy adminisztratív korlátok (Dél-Alföld és Észak-Alföld porózus termál víztestek és minden halastó víztest)
- Az intézkedésekkel elérhető haszon bizonytalan (Dél-Alföld porózus termál víztest)
- Az intézkedések után az ökoszisztéma helyreállításához időre van szükség (Harangzugi-I. csatorna, Tisza-tó - Abádszalóki-öböl)

Főbb intézkedések csoportosítása

1. Tápanyag- és szervesanyag terhelések csökkentése
2. Egyéb szennyezésekkel kapcsolatos problémák megoldása
3. Vízfolyások és állóvizek szabályozottságának csökkentése
4. Fenntartható vízhasználatok, a vizek mennyiségi állapotának javítása
5. Megfelelő ivóvízminőséget biztosító intézkedések
6. Védett területekre vonatkozó egyedi intézkedések
7. Átfogó, országos intézkedések

Tápanyag- és szervesanyag terhelések csökkentése/1

1. Területi agrárintézkedések

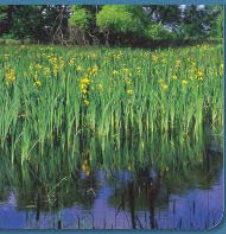
- Belvíz visszatartás
- Művelési ág váltás
- Nitrát érzékeny területen jó mezőgazdasági gyakorlat alkalmazása
- Nagylétszámú állattartó telepek korszerűsítése

Megvalósítók: gazdálkodók Forrás: ÚMVP

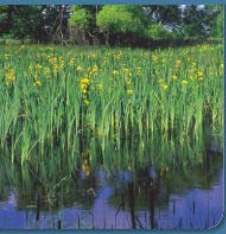
2. Vízfolyások és állóvizek rehabilitációja

- vízminőség javító kotrás (belső terhelés csökkentése)
- KEOP programok
(Komplex Tisza-tó projekt - gyökérszénázás kotrás)
(Védett területek átjárhatóságának biztosítása a Tisza-tavon)
- Szűrőmezők kialakítása (Cserőközi és Gyova-Mámai Holt-Tisza)

Megvalósítók: tulajdonosok/kezelők Forrás: KEOP

Tápanyag- és szervesanyag terhelések csökkentése/2

3. Csatornázás és szennyvízelhelyezés

- Szennyvíztisztítás megoldása a Szennyvíz Program szerint
- Települések csatornázása Szennyvíz Program szerint
- Csatornahálózatok rekonstrukciója
- Egyedi Szennyvízkezelés Nemzeti Megvalósítási Program

Projektek: Abádszalók-Kunhegyes, Kisköre, Csongrád, Tiszakécske, Tiszaföldvár-Homok, Mezőtúr, Tiszatenyő-Kengyel, Fegyvernek

Megvalósító, költségviselő: A települési jó vízvédelmi gyakorlat bevezetése az önkormányzatok feladata (KEOP, ROP-ok)

4. Települési eredetű szennyezések csökkentése

- Regionális hulladékgazdálkodási rendszerek fejlesztése
- Felhagyott hulladéklerakók rekultivációja
- Települési csapadékvíz elvezető rendszerek kiépítése, rekonstrukciója

Megvalósítók: önkormányzatok Forrás: ROP, KEOP

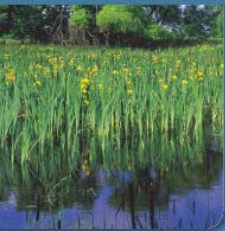
Egyéb szennyezésekkel kapcsolatos problémák megoldása

1. Termálvíz bevezetések korlátozása

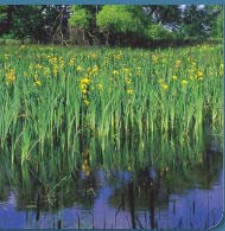
- Strandfürdők használtvíz bevezetése (Karcag-I. csatorna sóterhelés, szervesanyag és tápanyag terhelés)
Megvalósító: Üzemeltető Forrás: ROP

2. Felszín alatti vizeket veszélyeztető, ipari és mezőgazdasági eredetű szennyezett területek feltárása, kármentesítése

- Országos Környezeti Kármentesítési Program (21 helyen folyik kármentesítés: Törökszentmiklós REWOS, Carrier, Kenderes gázállomás, Kunmadaras reptér, Szolnok MH86 laktanya)
Megvalósító: szennyezett területek tulajdonosai
Forrás: állami és önkormányzati felelősségi körben KEOP

Vízfolyások és állóvizek szabályozottságának csökkentése/1

1. Nagy folyók szabályozottságának csökkentése

- Árvízi kockázatok kezelése rugalmasabb módszerekkel
 - Hullámtéren speciális gazdálkodási formák
 - Hullámtéri holtágak és mellékágak rendszeres vízpótlása
 - Mentett oldali holtágak és mélyárterek vízellátása
- Tisza hullámtér projekt (vízszállító képesség javítása)
- Komplex Tisza-tó projekt

Megvalósító: KÖVIZIG Forrás: Központi költségvetés

2. Mesterséges csatornák rekonstrukciója

- Védősávok kialakítása
- Fenntartási módszerek módosítása
- Kiöblösödések létrehozása
- Zsilipek üzemelési rendjének felülvizsgálata

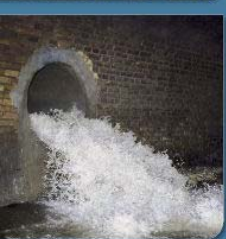
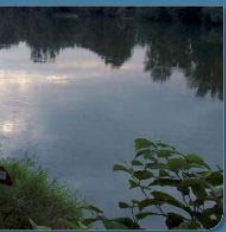
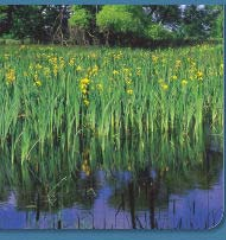
Megvalósító: fenntartó/üzemeltető Forrás: ROP

Vízfolyások és állóvizek szabályozottságának csökkentése/2

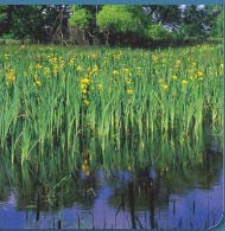
3. Állóvizek parti sávjának és medrének rehabilitációja

- Védősáv kialakítása
- Állóvizek partjának rehabilitációja
- Rendszeres mederfenntartás

Megvalósító: Fenntartó/kezelő

Fenntartható vízhasználatok, a vizek mennyiségi állapotának javítása

1. A felszín alatti vizek fenntartható használata

- Vízhasználatok (vízkivételek, egyéb vízelvonások) szabályozása igénybevételi korlátokkal
- Engedély nélküli vízkivételek visszaszorítása
- Víztakarékossgot elősegítő intézkedések (hőhasznosítású vizek visszasajtolása)

Megvalósító: engedélyezés, ellenőrzés esetén az állam, a szükséges műszaki intézkedések esetén a vízhasználók (költségviselő is)

Megfelelő ivóvízminőséget biztosító intézkedések

Ivóvízminőség-javító program

- Észak-alföldi regionális ivóvízminőség-javító program (I. ütem)
- Észak-alföldi regionális ivóvízminőség-javító program (II. ütem) előkészítése

Megvalósítók: önkormányzatok Költségviselők: állam, lakosság

Védett területekre vonatkozó egyedi intézkedések

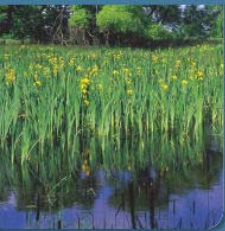
Védett természeti területek speciális védelme

- Országos jelentőségű védett természeti területek
- Községi jelentőségű védett természeti területek (Natura 2000)
- (Különleges Madárvédelmi Területek, Különleges Természetmegőrzési Területek, összesen 40 141 ha)

Az intézkedés megvalósítása folyamatban van, az alábbi intézkedések végrehajtása szükséges a továbbiakban:

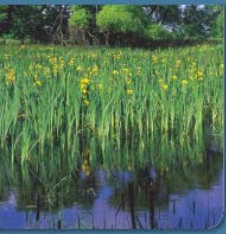
- A Natura 2000 területekre vonatkozó fenntartási tervek készítésének szabályozása
- A Natura 2000 területekre vonatkozó fenntartási tervek kidolgozása (ezek megvalósítására az ÚMVP forrást biztosít)

Az intézkedés megvalósítója a terület tulajdonosa.

Átfogó, országos intézkedések

1. Vizsgálatok (környezeti hatásvizsgálatok)
2. Engedélyezési eljárások
3. Monitoring fejlesztése
4. Információk biztosítása, nyilvánosság
5. Költségmegtérülés elvének érvényesítése
6. Képességfejlesztés (K+F, szakemberképzés, stb.)

Legfontosabb kérdések a résztvevők felé

1. Egyetért-e a javasolt célokkal, intézkedésekkel, koncepciókkal?
Ha nem, mi az, amit módosítana?
2. A javasolt intézkedések közül melyeket tartja reálisan megvalósíthatónak 2015-ig, és melyeket 2021-ig, illetve 2027-ig?
3. Az Ön szervezete milyen szerepet tud vállalni a tervezett intézkedések megvalósításában, a vizek állapotának javításában?
4. Amennyiben egy tervezett intézkedés az Ön által képviselt szervezet számára ebben a formában nem támogatható, mi ennek az oka, és lát-e olyan kompromisszumot, amely a szervezet részére még elfogadható, miközben a vizek állapota is javítható?

